

Remissvar

2014-02-12

Utrikesdepartementet
103 33 Stockholm**Regeringens skrivelse Skr 2013/14: Biståndspolitisk plattform**

Vi välkomnar att vi beretts möjlighet att lämna synpunkter på regeringens skrivelse 2013/14: Biståndspolitisk Plattform. Forum Syd består av 159 medlemsorganisationer som sammanlagt representerar hundratusentals medlemmar. Den mycket korta tiden för remissvaret har dock gjort att vi inte haft möjlighet att genomföra en fördjupad bred diskussion på det sätt vi skulle ha önskat. Vi vill därför uttrycka ett starkt önskemål att få mer tid och möjlighet att fördjupa analys, dialog och konsultation.

OMVÄRLDSANALYS

Det är mycket positivt att det finns en ambition att sätta in biståndet i ett större sammanhang i den globala utvecklingen. Men generellt behöver analysen av fattigdomens strukturella orsaker inklusive underliggande maktstrukturer utvecklas.

Världen står inför en rad enorma utmaningar och det är centralt att biståndet förhåller sig till dessa för att effektivt kunna bidra till positiva förändringar. Några av dessa stora globala utmaningar, som bör tas upp i plattformens omvärldsanalys, är:

- Miljö- och klimatförändringar som redan påverkar miljoner människors liv och på ett fundamentalt sätt kan komma att förändra själva grunden för människors försörjning. Fler och fler omfattande analyser (t ex IPCC, IAASTD) pekar på att ”business as usual”, till exempel när det gäller utnyttjande av naturresurser inklusive jordbruk och klimatpåverkande utsläpp, inte längre är ett alternativ.
- Den ekonomiska tillväxten i världen, som den definieras och ser ut idag, måste dels relateras till punkten ovan. Dels måste den mer fördjupat relateras till önskade förändringar ur ett fattigdomsbekämpningsperspektiv. Vikten av att det skapas fler och bättre jobb understryks till exempel ofta i utvecklingsdiskussionen men ”jobless growth” är ett fenomen som blivit allt mer omdebatterat.
- Klyftorna inom och mellan länderna växer. Några få äger en allt större del av världens tillgångar. Medelklassen i mycket fattiga länder växer samtidigt som den större delen av världens fattiga finns i medelinkomstländer. Skillnaderna växer mellan stad och landsbygd samtidigt som urbaniseringen fortsätter.

- Det sker en global förskjutning i den ekonomiska och politiska maktstrukturen när tillväxtländer i Syd får ett allt större ekonomiskt och politiskt inflytande och OECD-länderna ett allt mindre.

FINANSIERING FÖR UTVECKLING

För många av de fattigaste länderna är biståndet fortfarande centralt för utveckling och fattigdomsbekämpning. Men sammantaget utgör biståndet en allt mindre del av kapitalflödena i världen. Det är därför viktigt att sätta in och relatera bistandsflödet till den större diskussionen om ”finansiering för utveckling”.

Den allt mer omdiskuterade frågan om illegala kapitalflöden och skatteflykt (sid 24) är extremt styvmoderligt behandlat i plattformen är. Det nämns att Sverige ska lyfta fram att företagen ska ta sitt ansvar för att motverka skatteflykt genom att följa internationella normer och principer. Det är naturligtvis bra. Men för att det ska ske krävs både övervakning och påtryckningar från olika aktörer. Dessutom menar vi att reglerna och principerna är långtifrån tillräckliga idag, för att kunna stoppa det enorma utflödet av pengar som sker från fattiga länder och som potentiellt skulle kunna finansiera utveckling. I plattformen nämns inget om denna diskussion som ändå präglar flera politiska toppmöten de senaste åren. Givetvis krävs politiska beslut för att förbättra det ramverk som behövs för att försvåra skatteflykten. Frågan går att jämföra med plattformens konstaterande att det är ”viktigt att stärka aktörer som kan ha en nyckelroll i arbetet mot korruption”. Medan vi välkomnar denna skrivning saknar vi motsvarande skrivning att bistånd till krafter (statliga och icke-statliga) som vill stärka normer, principer, påtryckningar och övervakning för att förhindra skatteflykt på samma sätt skulle kunna ge en kraftfull hävstångseffekt för fattigdomsbekämpning.

I översikten av finansiering för utveckling bör en fördjupad analys göras av andra viktiga trender i det globala biståndet. Det finns många nya aktörer i biståndet. Vad innebär det att en allt större del av biståndet kommer från ”nya länder” (icke- OECD-länder) och nya aktörer såsom filantroper som inte nödvändigtvis omfattas av samma ramar som OECD-länderna? Plattformen nämner mycket översiktligt (sid 42) att Sverige ska söka samverka med ”nya aktörer” men verkar huvudsakligen här syfta till det privata näringslivet. Det finns många aspekter på näringslivets roll i biståndet som bör diskuteras (se nedan om aktörer i det svenska biståndet). Men de andra ”nya aktörerna” är också viktiga att förhålla sig till.

GRUNDLÄGGANDE VÄRDERINGAR

Vi tycker att det är mycket bra att plattformen tar sin avsats i Politiken för Global Utveckling (PGU), som antogs av riksdagen 2003. Det är dock inte klart

vilken status plattformen har i förhållande till PGU. De sex delmålen som föreslås överlappar delvis de huvuddrag som PGUn omfattar men har delvis inte någon direkt motsvarighet i PGU-propositionen.

Vi tycker också att det är mycket bra att plattformen grundas på ett rättighetsperspektiv som omfattar både ansvarsutkrävande och ansvarstagande. Utkastet konstaterar att det handlar om att stärka och konkret stödja människors möjligheter att hävda sina rättigheter och att staterna är ansvarsbärare.

Det finns dock ett starkt individfokus i plattformen. Vi delar synen att fattiga och förtryckta människor är rättighetsbärare och aktörer. Men för att förändra strukturer som skapar/upprätthåller fattigdom och förtryck är gemensam organisering/mobilisering på olika nivåer centralt. Det behövs att människor agerar tillsammans och kollektivt för att skapa hållbara förändringar. Här har civilsamhället en viktig roll. Det behövs också starka institutioner och fungerande gemensamma samhällsfunktioner som ansvarsbärare. Vi menar att plattformen behöver utveckla de här perspektiven och biståndets roll relaterat till detta.

DEFINITIONEN AV BISTÅND

Även om alla summor som redovisas som bistånd tekniskt sett håller sig inom OECD/DAC-definitionen anser vi att den pågående urholkningen är orimlig. Bistånd ska inte gå till kostnader för ambassader eller flyktingmottagning. En tydlig dimension av detta problem illustreras genom att plattformen klargör att ”verksamhet inom andra utgiftsområden (än utgiftsområde 7) som räknas av från biståndsramen styrs av andra mål” (sid 6). Vilka dessa mål är, är oklart. Vi menar att medel som räknas av och redovisas som bistånd också styrs av biståndsmål. Vi anser dessutom att det finns internationella åtaganden att finansiera både skuldavskrivningar och klimatåtgärder - förutom att klimatåtgärder naturligtvis också bör vara integrerade i biståndsverksamhet - utanför biståndsanslaget.

SVENSKA BISTÅNDETS INRIKTNING OCH PRIORITERINGAR

Det övergripande målet är förändrat från ”skapa förutsättningar för fattiga att förbättra sina levnadsvillkor” till ”skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck”.

Det är otydligt både vilken analys/vilket syfte som ligger till grund för förändringarna och vad de är tänkta att innebära i praktiken. Plattformen klargör inte på vilket sätt den förändring som skett i hur målet relaterar till människor som lever i fattigdom ska operationaliseras. I den gamla skrivningen är det dock tydligare att man relaterar till människor som förändringsaktörer. I den senare

formuleringen framstår målgruppen mer som ett objekt. Vi menar att synsättet att människor är förändringsaktörer måste vara en hörnsten i svensk biståndspolitik.

Omformuleringen innebär också i princip en frikoppling från PGUs fattigdomsmål som togs fram i en bred parlamentarisk process som pågick i flera år (som sedan dess gällt för allt utom för östra partnerskapet).

Det är bra att plattformen förtydligar att man vill ha en mångdimensionell definition av fattigdom, att fattigdom förutom fysiska levnadsvillkor dessutom handlar om sårbarhet, beroende och begränsad makt att påverka sin egen utveckling. När det gäller sådana definitioner av fattigdom finns en lång och gedigen analytisk internationell diskussion att luta sig mot.

Det är otydligt hur ”förtryck” definieras och avgränsas. Utkastet exemplifierar med en situation där staten är förtryckaren. Brist på respekt för mänskliga fri- och rättigheter, maktmissbruk, och våld från statsmakternas sida, till exempel i form av godtyckliga arresteringar och summariska rättegångar, påtryckningar mot fria medier etc. (sid 10). Men kan även andra situationer, där förtryckaren till exempel är ett företag eller en social eller etnisk grupp, omfattas?

Plattformen anger att även om huvuddelen av världens fattiga människor lever i medelinkomstländer så ska svenskt bilateralt bistånd inriktas mot fattiga länder och ofria länder (sid 13). Men i ett annat avsnitt (sid 44) noteras också att ”regeringen ser även att biståndet har en uppgift att främja demokrati och mänskliga rättigheter samt bidra till fred, försoning och miljö och klimat även i länder som inte tillhör det allra fattigaste”. Ytterligare noteras (sid 28) att biståndet också ska bidra till att stärka kapaciteten hos (låg- och) medelinkomstländer i fråga om infrastruktur, institutioner och säkerhet på ICT-området liksom att stärka kapaciteten att dra nytta av ”migrationens möjligheter”.

Prioriteringarna blir därmed oklara. Ska biståndet främja mänskliga rättigheter, miljö, klimat, ICT etc. endast i ”ofria länder” (förutom i de fattigaste)? Kan man också prioritera alla de ”ofria människor” som finns i länder som inte skulle definieras som ”ofria”?

Ännu oklarare blir prioriteringarna när det i plattformen noteras att ”en del länder inom det Östliga partnerskapet och Västra Balkan samt Turkiet faller inte under kriteriet fattiga eller ofria länder” men Sverige anser att EU-närmandet är så viktigt för den demokratiska utvecklingen att det är angeläget att biståndet bidrar till att stödja detta. Vi menar att det är viktigt att man tydliggör avsikten med förändringarna och hur man avser operationalisera dessa.

BISTÅNDETS MÅLGRUPPER

Det är bra och viktigt att särskilt kvinnor och flickor i fattiga länder lyfts som centrala målgrupper. Det är däremot oklart vad man menar med ”ofria människor” (ref. även till ovan)? På samma sätt som med begreppet ”förtryck” så ges ingen tydlig definition. Vilka grunder ska mätas? Vilka gränsvärden? Vad ska prioriteras om människor är ”ofria” på många olika sätt?

DE SEX BISTÅNDSPOLITISKA DELMÅLEN

Hur de sex delmålen är härledda från det övergripande målet är inte klart. Det saknas en översiktlig förändringsmodell. De sex delmålen är strukturellt ganska olika. Fem av dem handlar om *utfallet* av ett skeende; stärkt jämställdhet, förbättrad miljö, förbättrad hälsa, lindrad nöd etc. Det sjätte delmålet uttrycker inte ett utfall, utan målet är att möjligheterna att *delta* (i något som förhoppningsvis ska ge ett positivt utfall) har förbättrats. Dessutom blandar detta delmål två komponenter, utbildning och försörjning.

Kommentarer till delmålen:

1. DEMOKRATI, JÄMSTÄLLDHET, ÖKAD RESPEKT FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER, FRIHET FRÅN FÖRTRYCK

Det är mycket positivt att man har identifierat demokrati och civila och politiska mänskliga rättigheter som ett delmål för biståndet. Vi ser det dock som ett problem att man sätter den generella rubriken ”mänskliga rättigheter” på ett mål som sedan omfattar enbart civila och politiska rättigheter, inte ekonomiska, sociala och kulturella. Rubriken bör tydliggöra att detta mål specifikt handlar om denna del av ramverket för mänskliga rättigheter medan ESK-rättigheter behandlas i senare delmål.

Målet uttrycks genomgående som ”ökad respekt för mänskliga rättigheter”. Ett rimligare mål borde vara ”uppfyllelse av rättigheter”. Det är det faktiska uppfyllandet av rättigheter som är viktig för människors utveckling och målet bör vara att detta ska göras steg för steg.

Vi välkomnar att plattformen både uttrycker jämställdhet som ett mål och har en ambition att integrera ett genusperspektiv i de olika delarna. Det är dock viktigt att både män och kvinnor, både pojkar och flickor omfattas av ett jämställdhetsarbete som ska ge resultat.

Det är viktigt att grunda ett jämställdhetsarbete både på arbete med normer och värderingar men också på en analys av de diskriminerande institutionella och strukturella mekanismer som måste förändras. Detta gäller naturligtvis även i arbete för demokrati och andra mänskliga rättigheter. Här är det också viktigt att man, på samma sätt som man gör i skrivningarna om jämställdhet, klargör att även demokrati handlar om att arbeta med attityder och värderingar. Ingen demokrati utan demokrater!

Det är bra att civilsamhällets roll som bärare av och nyckelaktör för demokratiska värden lyfts fram. Liksom dess potential att motverka diskriminering och stärka grupper att förändra sin livssituation. Civilsamhället kan också spela en viktig roll genom att utföra samhällsnyttiga tjänster när ingen annan kan göra det, t ex under pågående konflikter. Från ett rättighetsperspektiv kan det dock vara tveksamt att i generella termer bejaka att detta ska vara civilsamhällets roll? Det är alltid statens roll att tillgodose den grundläggande samhällsservicen och civilsamhället bör snarare vara sista utposten när det är absolut nödvändigt.

2. FÖRBÄTTRADE MÖJLIGHETER FÖR FATTIGA MÄNNISKOR ATT DELTA I EKONOMISK TILLVÄXT OCH ERHÅLLA GOD UTBILDNING

Att ”delta i ekonomisk tillväxt” är ett medel, inte ett mål. För den ”fattiga förtryckta individen” som är målgruppen för det svenska biståndet är målet ganska självklart en förbättrad levnadsstandard, vilket också är i linje med de andra målen. Om detta sedan beror på tillväxt, omfördelning, nya tekniska möjligheter eller (troligare) en kombination av en massa skeenden och orsaker är ganska egalt för individen.

Människor som lever i fattigdom deltar idag ofta i ekonomiska aktiviteter men det är inte alltid detta bidrar till en förbättrad levnadsstandard för dem. Sambandet mellan tillväxt och ökade inkomster för de fattigaste är sammantaget osäkert och komplicerat. På ett par ställen klargörs detta i utkastet, att det inte handlar allmänt om att skapa tillväxt utan om att skapa tillväxt ”som kommer fattiga tillgodo”. Men det saknas resonemang om hur detta ska gå till, liksom det helt saknas ett resonemang om att inte bara tillväxt utan också en bättre omfördelning kan bidra till bättre levnadsförhållanden för fattiga och är avgörande för en rimlig utveckling i världen. Delmål 2 bör också utvecklas så att en miljömässig hållbarhet tydligt är integrerad i de olika delarna av ekonomisk utveckling som berörs. Vi föreslår att begreppet ”ekonomisk tillväxt” byts ut mot det begrepp man använder under miljö- och klimatmålet ”hållbar ekonomisk utveckling”. På så sätt markeras dels vikten av hållbarhet (miljömässig och social) och dels att biståndet ska bidra till just ekonomisk utveckling som ska komma fattiga tillgodo, inte ekonomisk tillväxt i största allmänhet.

Att bidra till fler och bättre jobb är en viktig komponent i en målsättning som relaterar till levnadsstandard. Men analysen är mycket ytlig. Den utgår ifrån att ”diversifiering från agrara sektorer till tillverknings och tjänstesektorer” automatiskt har en positiv påverkan på fattiga människors möjligheter till sysselsättning och inkomst. Vi anser inte att detta är självklart. För att skapa fler

jobb med anständiga arbetsförhållanden krävs även specifika komponenter och ramverk. Detta resonemang behöver utvecklas i plattformen.

En ytlig analys ligger till grund för skrivningen om att Sverige ska ”bidra till att fattiga länder integreras på den internationella marknaden”. Det är självklart utmärkt om fattiga länder kan ”utnyttja ökade möjligheter till handel”. Den internationella handeln är en viktig komponent för utveckling. Men faktum är att många fattiga länder redan är integrerade i den internationella marknaden. Till exempel utgör import/export en större del av BNP i länderna i Afrika söder om Sahara än av BNP i OECD-länderna. Problemet för de fattigaste länderna är snarare svårigheter att öka den inhemska produktionen och konsumtionen än att man är isolerade från omvärlden. Moderna handelsavtal är komplexa breda avtal som omfattar frågor långt bortom tullar och varuhandel, till exempel frågor om patent på läkemedel, möjligheter att styra utländska investeringar och program relaterade till säker tillgång till mat för fattiga. Det är viktigt att dessa avtal utformas så att de blir verktyg för fattigdomsbekämpning och en rättvis och hållbar utveckling. Stöd till stärkt förhandlingskapacitet kring handelsavtal är bra men det är viktigt att detta sker utifrån de fattiga ländernas egna prioriteringar och behov.

Tryggad livsmedelsförsörjning är en mycket, och med klimathotet växande, viktig förutsättning för ett rimligt liv. I plattformen konstateras att detta är en komplex utmaning där bland annat genusaspekterna och rättigheter till naturresurser är viktiga. Konkurrensen om odlingsbar mark är växande. Det finns många fall där storskaliga investeringar i exportgrödor eller bioenergi underminerar fattiga människors rättigheter. Det är därför mycket bra att det i plattformen refereras till detta genom att peka på vikten av att det utformas riktlinjer och principer för att investeringar i sektorn ska trygga livsmedelsförsörjningen.

En ökad produktivitet måste både vara ekologiskt långsiktigt hållbar och bidra till att säkra en stabil tillgång till mat, framför allt för de fattigaste grupperna. Flera nyare rapporter (IAASTD, UNCTAD) menar att produktionsökning genom satsningar på det småskaliga och diversifierade jordbruket, istället för satsningar på ett konventionellt monokulturinriktade jordbruk som är starkt beroende av insatsvaror som konstgödning och bekämpningsmedel, innebär både ökad hållbarhet och matsäkerhet för utsatta grupper.

I ett långsiktigt perspektiv för en hållbar tillgång till mat måste dock förändringar ske i (framför allt) de rika ländernas konsumtionsmönster. Slutligen anser vi att det är fel att en fundamental rättighetsfråga som utbildning reduceras till ett medel för ekonomisk utveckling. Självklart är utbildning viktigt för ekonomisk utveckling men det är också en rättighet för alla, liksom rätten till hälsa, och har ett egenvärde för människors möjlighet att utvecklas och delta i samhället. Analogt är social trygghet också en rättighet för alla oavsett om de har möjlighet att delta i ekonomisk utveckling eller inte.

3. MILJÖ/KLIMAT

De senaste årens diskussion har lett fram till en växande förståelse för att det inte längre räcker att som övergripande mål för en långsiktigt hållbar utveckling sikta på ”förbättrad miljö” och ”minskad klimatpåverkan”. Istället utvecklas en diskurs som utgår från insikten att all social och ekonomisk utveckling måste ske inom ramen för planetens ekologiska gränser. Vi menar att även biståndsplattformens delmål som relaterar till miljö- och klimat måste uttrycka detta tydligt.

Det är bra att målet sedan både omfattar insatser för att ställa om produktion till att bli hållbar, och insatser för att stärka motståndskraften/anpassningen till de försämringar som har och kommer att ske på grund av klimatförändringar. Det är dock viktigt att skrivningarna här inte bara omfattar klimatförändringar. Det finns redan idag andra miljöproblem som påverkar fattiga människors möjligheter till försörjning, till exempel utarmning av odlingsbar jord, tillgängliga vattenresurser.

Det är bra att målet refererar till vikten av att internationella verktyg och mekanismer (även avtal) behöver utvecklas på internationell nivå. Det saknas dock en konkretisering av stöd för detta på olika sätt, t ex kan civilsamhället göra en stor insats här genom informations- och opinionsarbete.

Detta delmål måste också på samma sätt som jämställdhetsmålet, förutom att vara ett eget mål, också genomsyra alla andra mål. Att all utveckling måste ske inom planetens gränser måste vara en del i den underliggande analysen och av utformningen av program även för förbättrad hälsa, förbättrad levnadsstandard, mänsklig säkerhet etc.

5. VÄRNAD MÄNSKLIG SÄKERHET

Vi välkomnar ett delmål som refererar till mänsklig säkerhet och frihet från våld. Just i ett sådant delmål bör det finnas en referens till den synnerliga vikten av att följa PGU och till exempel skapa restriktiva och ansvarsfulla ramverk kring handel med vapen, liksom att åstadkomma avtal om icke-spridning och nedrustning. Relaterat till dessa frågor kan civilsamhället spela en viktig roll till exempel som opinionsbildare kring och utförare av nedrustningsarbete och konfliktförebyggande arbete.

Bland exempel på orsaker till konflikter noteras fördelning av intäkter från naturresurser. Här bör också noteras att själva exploateringen i sig ofta är en konfliktkälla som särskilt drabbar marginaliserade grupper och/eller ursprungsbefolkningar som är beroende av naturresurser för sin försörjning.

Det är bra att stöd till DDR (Disarmament, Demobilisation and Reintegration) av före detta kombattanter särskilt tas upp och att detta måste omfatta särskilda insatser för kvinnor och barn. Möjligen bör även unga människor särskilt nämnas.

Vi tycker också det är bra att könsrelaterat våld tas upp särskilt, inklusive att biståndet ska bidra till att skydda mot sexuellt våld i kris-konflikt- och postkonfliktsituationer. Svenskt stöd för att ”hantera våldets konsekvenser nämns”, liksom vikten av att kvinnor måste delta i fredsbyggande. Men frågan om att stödja kvinnor som traumatiserats på grund av våld under konflikter och därför inte vågar/kan bidra till fredsbyggande borde utvecklas mer.

PRINCIPER FÖR ETT EFFEKTIVT OCH RESULTATINRIKTAT BISTÅND

Ett effektivt bistånd som ger resultat är viktigt och vi välkomnar att plattformen tydligt bejakar internationella överenskommelser för ett effektivare bistånd; Parisdeklarationen, handlingsplanen från Accra m fl. I dessa överenskommelser slås vikten av att biståndet utgår från strategier som ägs av samarbetslandet fast. Samtidigt har plattformen ett starkt givarperspektiv. Det förefaller också som om resultatstrategierna hittills varit svenska produkter i alltför hög utsträckning. Vi menar därför att det är viktigt att det utarbetas tydligare riktlinjer för hur samarbetspartners ägandeskap ska stärkas inklusive breda konsultationer och dialog med berörda människor och deras organisationer. Viktigt är också att andra åtaganden under Paris-agendan genomförs, till exempel anpassning till samarbetslandets resultat- och budgetsysteem och koordinering med andra givare. Riktlinjer för detta behöver förstärkas i plattformen.

Vi välkomnar klargörandet att resultatstyrning inte ska innebära att biståndet inriktas på mätbara kortsiktiga resultat utan att resultat kan vara långsiktiga och svåra att mäta. Vi hoppas att detta också kan leda till mer långsiktig finansiering för Sidas ramorganisationer för så att vi ska kunna planera långsiktigt och uppnå bättre resultat.

FORMER FÖR BILATERALA BISTÅNDET

Plattformen skriver att ”regeringens ambition är att kanalisera en större andel av det svenska biståndet genom innovativa bistånds- och finansieringsformer” istället för gåvor. Det är oklart vad man här avser. Eftersom det skulle kunna innebära en ganska stor förändring av biståndet borde en sådan ambition föregås av en ordentlig analys som verkligen visar varför och hur detta på ett bättre sätt skulle bidra till att uppfylla biståndsmålen.

OLIKA AKTÖRER I DET SVENSKA BISTÅNDET

Plattformen konstaterar att näringslivet har en viktig roll i länder där biståndet verkar. Huruvida det är näringslivet som avses med ovanstående nämnda skrivning om ”innovativa finansieringsformer” framgår inte men oavsett detta menar vi att det finns all orsak att fortsätta analysera hur effektivt bistånd till näringslivet är för fattigdomsbekämpning. Ett starkt inhemskt näringsliv i samarbetsländerna är centralt och är viktigt att stödja. Stödet bör utformas så att det stärker ett socialt och miljömässigt hållbart inhemskt småföretagande som når de fattigaste och skapar jobb lokalt med respekt för arbetstagarnas rättigheter och fackföreningar.

Tidigare utvärderingar (SADEV och Riksrevisionen) har dock konstaterat att det är svårt att hitta tydliga belägg för att bistånd via det svenska näringslivet är en effektiv form för fattigdomsbekämpning. Det finns också en risk att givare gör avkall på öppenhet i samarbeten med privata aktörer på grund av affärssekretess. Det är viktigt att det ställs samma krav på lokalt ägarskap, resultatuppfyllelse relaterat till biståndsmålen och transparens på alla aktörer i biståndet.

Det är mycket positivt att regeringen konstaterar att civilsamhällesorganisationer har en nyckelroll för fattigdomsminskning, stor potential att bidra till demokratisering, ”utöva inflytande i politiska processer och beslut” etc.

Regeringen skriver också att man vill ”ta tillvara Sveriges gedigna erfarenhet av partnerskap mellan civilsamhällesaktörer i Sverige och de länder där biståndet verkar” (sid 20). Det är dock oklart hur man ser på de svenska organisationernas roll i ett sådant partnerskap. Medan man ser vikten av att biståndet ska möjliggöra att civilsamhället i samarbetsländerna till exempel kan ”påverka samhällsutvecklingen” och bidra till att stärka möjligheten till ansvarsutkrävande finns inte perspektivet med att de svenska organisationerna kan fylla en liknande roll som ”watch dogs” för ansvarstagande relaterat till utvecklingsfrågorna.

I regeringens policy för Sveriges stöd till det civila samhället i utvecklingsländer inom biståndet ”Pluralism” lyfts bland annat vikten av stöd till civila samhället inte bara på lokal och nationell utan även på regional och global nivå. Vi ser ett stort mervärde av att civilsamhällesorganisationer samverkar runt om i världen för att tillsammans folkbilda, granska och påverka processer som internationella avtal och mekanismer som är av betydelse för utvecklingen i världen (t ex MR, klimat, millenniemål) och menar att denna aspekt från Pluralism -policyen bör tas upp i plattformen.

Det är positivt att regeringen strävar efter att generellt minska rapporteringsbördan för det svenska biståndets genomförare framför allt genom att rapporteringen ska göras i ett mer långsiktigt perspektiv och vara ändamålsenlig. En sådan förändring kan stärka en långsiktig planering och därmed långsiktiga effekter av biståndet.

SVERIGES BIDRAG TILL MULTILATERALT BISTÅND

I plattformen konstateras att Sverige har goda förutsättningar att påverka det multilaterala systemets och biståndets inriktning på så att man är en trovärdig givare. Syftet med Sveriges arbete är att det multilaterala biståndet ska grundas på samma fundament som man bedömer som centrala för det bilaterala biståndet d v s miljö, jämställdhet, demokrati. Analogt med detta bör Sverige självklart driva att demokratin utvecklas inom de multilaterala institutionerna som har bäring på utvecklingsfrågor, till exempel att fattiga länder får större inflytande över beslut inom internationella finansieringsinstitutioner som påverkar deras ekonomiska politik.

Plattformen konstaterar dock att i de fall en multilateral organisation finansieras av andra medel än biståndet kommer de förväntade resultaten att bidra till mål och prioriteringar ”som förknippas med den finansieringskällan”. Det vore intressant med en analys om vilka budgetområden detta handlar om och vad som skiljer. Ännu viktigare vore dock att i detta sammanhang tydligt peka på PGU och att alla politikområden ska bidra till en hållbar och rättvis utveckling.

Annica Sohlström
Generalsekreterare